

[Olufson.]

et andet Sprog, de viser, at baade samfundsmæssigt og skattemæssigt, baade kommunalt og statsligt set er det, at man kommer af de med store Gaarde, en utvivlsom Fordel. Jeg skal for at vise det nævne nogle enkelte Eksempler paa, hvorledes store Gaarde har forrentet sig før og efter Udstykningen. En af de første Udstykninger her i Landet, vistnok den første samlede Udstykning, var Udstykningen af Husmandsbyen, Husmandskolonien Sundby. Denne Udstykning blev stærkt kritiseret, og man hævdede fra mange Sider netop den Opfattelse, som det ærede Medlem gjorde sig til Talsmand for her, at det vilde være en Ulykke for Kommunen at faa saa mange Husmandsbrug. Nu havde de en Forpagter paa den store Gaard, der gav Skat, men hvis der blev foretaget Udstykning, vilde man faa en hel Mængde Husmænd, som ingen Skat gav, men paaførte Kommunen en Mængde sociale Udgifter. Man udstykkede Sundby i 1907—08. Den blev udstykket i 27 Husmandsbrug. Gaarden var paa 644 Tdr. Land og 37 Tdr. Hartkorn før Udstykningen, og Ejendomsskylden var 300 000 Kr. Da Udstykningen var tilendebragt, var Ejendomsskylden 363 000 Kr. Der var altsaa en Stigning i Ejendomsskylden paa 63 000 Kr., efter at Ejendommen var udstykket. Men hvis man gaar over til de rene Indtægter, er det et helt anderledes Billede, som taler langt stærkere til Gunst for Udstykningen. Forpagteren svarede i det Aar, Udstykningen fandt Sted, Skat af 2 000 Kr.; det var hans Indtægt. I de sidste 5 Aar har disse Husmænd paa Sundby svaret Skat af gennemsnitlig 50 000 Kr. — 2 000 Kr., mens Gaarden var samlet, 50 000 Kr. af mindre end Halvdelen af den Jord, der blev udstykket, det er den skattemæssige Side! Men dertil kommer en anden Side, som er ikke mindre betydningsfuld, at disse 27 Husmandsbrug er en solid Kundekreds for de handlende, for Haandværkerne; de tilfører hele Egnen fornyet Liv, fornyet Omsætning og har derigennem en Samfundsbetydning, som rækker langt, langt videre, end man kan maale med Tal.

Vi har et andet Tilfælde: Herregaarden Store Restrup .. (*Afbrydelse*). Det ærede Medlem Hr. Jensen (Broby) troede, det var Georgsminde; skal vi have en lille Debat om den, kan vi godt det; jeg kender den, det gør det ærede Medlem ikke. Det var altsaa Store Restrup, den blev udstykket i 1912. Ejendommen var paa 1 600 Tdr. Land, og den stod i en Ejendomsskyld af 340 000 Kr. før Udstykningen. Da Ud-

stykningsen var tilendebragt, var Ejendomsskylden 825 000 Kr., altsaa mere end fordoblet, og saa var endda Hovedbygningerne med Skoven, med Park og Have og et Landbrug paa 34 Tdr. Land Ager og Skov ikke medregnet. I 1909 svarede Godsejeren Skat af 5 000 Kr., i 1918 svarede Husmændene Skat af 87 000 Kr.'s Indtægt. Det er den samfundsmæssige og den skattemæssige Side. Før Store Restrup blev udstykket, var man deroppe i Sønderholm Kommune i allerhøjeste Grad betænkelig ved dette, men efter at Gaarden er udstykket, siger de: Det var godt, vi slap af med den Bule dér, der paaførte Kommunen en Mængde sociale Udgifter uden at svare nogen som helst Skat.

Og saadan kunde jeg fortælle ikke to, men mange Eksempler. Jeg har et lille Eksempel, der ogsaa er betegnende, og det skal være det sidste. Det er fra Alindemaglegaard ved Sorø. Alindemaglegaard blev udstykket i 1926. Til Gaarden hørte der 411 Tdr. Land, og der blev af dem udstykket 250. Forpagteren, der beholdt Resten af denne Gaard, altsaa de 161 Tdr. Land, svarede i Aar, efter at han havde faaet alle de Paalæg, man overhovedet kan faa, 227 Kr. i Skat; Husmændene, der fik de to Trediedele af Jorden, knap nok, svarede, efter at de havde faaet alle de Fradrag, de overhovedet kan faa, 480 Kr. i Skat.

Man ser af disse Eksempler, at det i allerhøjeste Grad er af samfundsmæssig Betydning og god Økonomi, at man foretager en Udstykning. Jeg har nævnt disse Eksempler, fordi det ærede Medlem Hr. Holstein i Gaar kom ind paa at nævne denne Side af Sagen, men jeg skal ikke paa dette sene Tidspunkt forlænge Debatten. Jeg har ønsket her at sige det, jeg har sagt med Hensyn til Venstres Stilling før og nu, men jeg ønsker gerne ogsaa at sige til sidst, at naar nu Venstre tror, at de kan gaa ud paa Landet og rejse en Stemning mod Ekspropriationsforslaget, saa maa det være, fordi de ikke kender Stillingen derude. Rundt omkring i de danske Kommuner møder man netop det Krav. Vi har i Randers Amt en Herregaard paa 1 000 Tdr. Land. Ejeren er Millionær og driver en Gaard paa 240 Tdr. Land ved Siden af denne Herregaard. I den paagældende Kommune har baade Forpagteren og Ejeren i en lang Række Aar mødt med et stort Nul, naar Skatteopgivelsen skulde finde Sted, og gennem de Arbejdere, der arbejder paa Gaarden, er der blevet lagt umaadelige sociale Byrder paa denne Kommune. Venstre er Flertal